

nasıl konuşabilirim?

sözün ve sesin incelikleri

sıddık akbayır

ikinci baskı

Siddık AKBAYIR

NASIL KONUŞABİLİRİM? SÖZÜN VE SESİN İNCELİKLERİ

ISBN 978-605-364-670-9

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2014, Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları

Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. Ltd. Şti.ne aittir.

Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz.

Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında

yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları

satın almamasını diliyoruz.

1. Baskı: Ocak, 2011, Ankara

2. Baskı: Ocak 2014, Ankara

Yayın-Proje Yönetmeni: Ayşegül Eroğlu

Dizgi-Grafik Tasarım: Cemal İnceoğlu

Kapak Tasarımı: Gürsel Avcı

Baskı: Tarcan Matbaacılık Yayın Sanayi

Zübeyde Hanım Mahallesi Samyeli Sokak No: 15

İSKİTLER/ANKARA

(0312-384 34 35)

Yayıncı Sertifika No: 14749

Matbaa Sertifika No: 25744

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA

Yayınevi 0312 430 67 50 - 430 67 51

Yayınevi Belgeç: 0312 435 44 60

Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08

Dağıtım Belgeç: 0312 431 37 38

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

E-ileti: pegem@pegem.net

Sıddık Akbayır

1966 Erzurum doğumlu.

Uludağ Üniversitesi Balıkesir Necatibey Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi.

Akademik çalışmalarını Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde yaptı.

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde görevlidir.

Kitapları

Dil ve Diksiyon | Yazılı ve Sözlü Anlatım Bozuklukları, 5. Basım, Akçağ Yayınları, Ankara 2011.

Eğitim Fakülteleri İçin Cümle ve Metin Bilgisi | Okuma Anlama Yorumlama Çözümleme, 7. Basım, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2013.

Nasıl Yazabilirim? | Yazı Atölyesi Ders Notları, 2. Basım, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2011.

Nasıl Konuşabilirim? | Sözü'n ve Sesin İncelikleri, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2014.

Çocuğum Neyi Okumalı?, 2. Basım, Pegem Akademi Yayınları, Ankara 2010.

Şifreli, Pratik, Tablolu Edebiyat, 7. Basım, Pratikyol Yayınları, Malatya 2013. [Çetin Şişman'la]

Aynı Göğün Uzak Yıldızları | Nâzım Hikmet-Necip Fazıl, 6. Basım, Asur Yayınları, İstanbul 2012.

Zamansız Bir Karşılaşma | Orhan Pamuk-Yaşar Kemal, 2. Basım, Ferfir Yayınları, İstanbul 2011.

Tütün ve Kola | 'Doğulanmış Akdeniz Hüzünü', 4. Basım, Asur Yayınları, İstanbul 2014.

Yoktur Gölgesi Türkiye'de | Sezai Karakoç, Turkuvaz Kitap, İstanbul 2013.

Can'dı Yücel'di Şarabîydi, 2. Basım, Destek Yayınları, İstanbul 2013. [Cezmi Ersöz'le]

'Ne Kadar Gitsem O kadar Uzak' | Hilmi Yavuz, Ferfir Yayınları, İstanbul 2011.

Şiir Adımlı Bir Yolcu | Haydar Ergülen, 2. Basım, Ferfir Yayınları, İstanbul 2010.

Önünde Büyüdüğümüz Afişler | Yeşilçam Sokağı, Destek Yayınları, İstanbul 2013.

Bir Fotoğrafınız da Bende Kalmış, 4. Basım, Akçağ Yayınları, Ankara 2010.

ÖN SÖZ

Bu çalışmada, öncelikle, konuşma sanatıyla sözlü anlatım ilişkisi ele alındı. Hazırlıklı, hazırlıksız konuşma türlerinden şiir okuma ilkelerine; kitle iletişim araçlarındaki söyleyiş hatalarından temel konuşma sorunlarına; düzeltilebilir ses kusurlarından ‘ses, vurgu, tonlama, boğumlama, ezgi’ gibi konuşmaya anlam kazandıran ayrıntılara; yer yer uygulamalı bir biçimde yer verildi.

İyi bir konuşma yeteneğine sahip olmanın; güzel ve etkileyici bir konuşma için tek başına yeterli olamayacağı gerçeğinde yola çıkılarak ‘*Nasıl Konuşabilirim?*’ sorusu ‘*Neyi Konuşabilirim?*’ sorusuyla birlikte sunulmaya çalışıldı. Uygulama bölümlerinde, bu dikkatin izinden gidildi.

‘Söz’ü ve ‘ses’i, yan yana, iç içe ele alan bir disiplinle tasarlanan bu kitapta; mükemmel konuşabilmenin, şarkı söyleyebilmek gibi bir tür yetenek işi olduğu unutulmadan, konuşmada yetkinleşebilmek için hangi adımların atılabileceği üzerinde duruldu.

Mevlânâ’nın “*Ne kadar bilirsen bil; söylediklerin, karşıdakinin anladığı kadardır.*” biçimindeki özetleme gücü yüksek cümlesi, ‘*Nasıl Konuşabilirim?*’ kitabının hazırlanış serüvenine rehberlik etti.

Sıddık Akbayır
Ocak 2014, Ankara

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	v

1. BÖLÜM

KONUŞMA SANATI

Konuşma Sanatı (Diksiyon) Nedir?	1
Tanımlar	1
Sözlü Anlatım ve Diksiyon	2
Konuşmanın Temel İlkeleri.....	4
Nasıl Konuşacağız?.....	4
Neyi Nasıl Konuşacağız?	7

2. BÖLÜM

KONUŞMA SORUNLARI

Konuşma Sorunlarının Kültürel Nedenleri	11
Yineleme ve Kalıcılık	11
Seslendirme ve Çeviri.....	12
TRT ve Özel Yayın Kuruluşları.....	13
Yinelemenin Yarattığı Sorunlar	15
Konuşma Sorunlarının Kişisel Nedenleri	16
Fiziksel Sorunlar.....	16
Bilgilerin Kullanılmasıyla İlgili Sorunlar	16
Konuşmada Engeller	17
Konuşana Bağlı Engeller.....	17
Konuşmaya Bağlı Engeller	17
Dinleyene Bağlı Engeller	18
Ortama Bağlı Engeller	18
Konuşma Sorunlu Tipler	18
Geveze.....	18

Tekrarcı.....	19
Gafçı.....	19
Bilgiç.....	20
Dedikoducu.....	20
Hitap Biçimleri.....	21
Konuşma ve Espri.....	22

3. BÖLÜM

SÖYLEYİŞ SORUNLARI

Genel Söyleyiş Sorunları.....	25
Yazım ve Söyleyiş Ayrımı.....	34
Neden Bütün 'L'ler İncelmez?.....	37
Ulama ve Noktalamanın Konuşmadaki Yeri.....	40
Yabancı Adların Türkçe Söylenişi.....	42
Yazarlar.....	42
Ressamlar.....	45
Film Yönetmenleri.....	46
Film Yıldızları.....	48
Besteciler.....	52
Müzik Yıldızları.....	53
Bilim Adamları.....	54
Devlet Adamları.....	56

4. BÖLÜM

SES VE KONUŞMA

Ses Bilgisi Niçin Öğrenilir?	59
Ses Bilgisi.....	59
Türkçe Bir Sözcüğün Özellikleri.....	60
Ses Bilgisi Konuları.....	61
Neden Ünlü, Neden Ünsüz?	61
Ünlüler.....	62
Bir Ünlü Uyumları	63
Büyük Ünlü Uyumu Konusunda Bilinmesi Gerekenler.....	63
Küçük Ünlü Uyumu Konusunda Bilinmesi Gerekenler	65
İki Ünlü Daralması.....	67
Ünlü Daralması Konusunda Bilinmesi Gerekenler	67
Üç Ünlü Düşmesi – Hece Düşmesi.....	67
Ünlü Düşmesinin Nedenleri.....	68
Dört Ünlü Aşınması.....	68
Ünlü Niçin Aşınır?	68
Beş Ünlü Türemesi	69
Ünlü Türemesi Konusunda Bilinmesi Gerekenler	69
Altı Ünlü Değişimi	70
Ünsüzler.....	70
Yedi Ünsüz Türemesi	72
Ünsüz Sertleşmesi Konusunda Bilinmesi Gerekenler	72
Sekiz Ünsüz Yumuşaması.....	73
Ünsüz Yumuşaması Konusunda Bilinmesi Gerekenler.....	73
Dokuz Ünsüz Düşmesi	74
On Ünsüz Türemesi	74
On Bir Kaynaştırma Ünsüzleri.....	74
Ünlü + Ünsüz.....	75
On İki Ulama	75
On Üç Benzeşme	77
Sesle İlgili Ayrıntılar.....	78
Düzeltilbilir Ses Kusurları	78

Öneriler	78
Sesin Nitelikleri.....	79
Şiddet	79
Yükseklik	80
Tını	80
Sesin Bükümleri.....	81
Dikkat Edilmesi Gereken Kurallar.....	81
Uygulamalar.....	82

5. BÖLÜM

VURGU VE TONLAMA

Vurgunun Önemi	87
Vurgu Türleri.....	88
Hece Vurgusu	88
Sözcük Vurgusu.....	88
Yer Adlarında Vurgu.....	89
Öbeklerde Vurgu	90
Cümle Vurgusu.....	92
Ayrım Vurgusu	93
Berkitme Vurgusu	94
Uyum Vurgusu	94
Dize Vurgusu	95
Metne Uygun Ton ve Tempo	95
Sesin Niteliği Şiddeti ve Yüksekliği.....	96
Tonlamanın İncelikleri	97
Tonlama Çalışmaları.....	97
Sözcük.....	97
Hece.....	99
Ünlem.....	99
Cümle.....	100
Tekerleme	100
Türkçe Sözdiziminin Esnekliği ve Tonlama	101

6. BÖLÜM SÖZ VE EZGİ

Ezgi: Sözün Genel Melodisi	103
Ezgi Türleri	104
Söyleyiş ve Ezgi	105

7. BÖLÜM BOĞUMLANMA

Boğumlanma Kusurları	109
Atlama	109
Pelteklik	110
Gılama	110
Islıklama	111
Ekleme	111
Boğumlanma Gecikmesi	111
Ağır Boğumlanma	112
Hızlı Boğumlanma	112
Tutukluk	112
Gevşeklik	112
Kekemelik	112
Boğumlanma Çalışmaları	113
Ses Eksikliğini Giderme Yöntemi	113
Ünlülerle İlgili Çalışmalar	113
Ünsüzlerle İlgili Çalışmalar	114

8. BÖLÜM

HAZIRLIKLI KONUŞMALAR

Konuşmada Amaç ve Sunuş.....	117
Konuşmada Amaç Belirleme	117
Konuşmanın Sunuluşu	117
Konuşmanın İncelikleri.....	118
I. Doğallık.....	118
II. Görüntü	119
III. Dil - Hitap.....	119
IV. Heyecan	119
V. Ses Kullanımı.....	120
VI. Konuşma Hızı - Zaman Kullanımı	120
VII. Vurgulama - Tonlama.....	121
VIII. Bilgilenme - Etkileme	121
IX. İletişim.....	122
X. Giriş - Bitiş	122
Hazırlıklı Konuşma Yapacaklar İçin Not Defteri	123
Konuşma Öncesi	123
Konuşmanın Giriş Bölümü.....	124
Konuşmanın Gelişme Bölümü	125
Konuşmanın Sonuç Bölümü.....	126
Hazırlıklı Konuşmalar.....	127
Konferans	128
Söylev (Nutuk).....	128
Demeç.....	128
Tartışma Sorumluluğu.....	131
Tartışmalarda Konuşmacı Sorumluluğu	131
Tartışmalarda Yönetici Sorumluluğu.....	132
Tartışmalarda Dinleyici Sorumluluğu.....	132
Tartışmada Muhatabı Geriletmenin Yedi Yolu.....	132
Panel.....	133
Sempozyum	133
Açık Oturum.....	134
Münazara.....	135
Tanıtma Konuşması	136
Açış Konuşması	137
Sunuş Konuşması	138

9. BÖLÜM

HAZIRLIKSIZ KONUŞMALAR

Hazırlıksız Günlük Konuşmalar	141
Tanışma - Tanıştırma	141
Kutlama	142
Özür Dileme	142
Adres Sorma.....	142
Telefonla Konuşma.....	143
Kurum Tanıtma	144
Ön Görüşme - Görüşme	146

10. BÖLÜM

ŞİİR OKUMA YÖNTEMLERİ

Şiir Okumada Yöntem ve İncelikler	149
Ses - Duygu İlişkisi.....	149
Gereksiz Uzatılan Heceler	150
Ahengin Ölçüsü.....	150
Durak ve Anlam Bükümü.....	152
Aliterasyon- Armoni İlişkisi	157
Şiir Okuma ya da Sözü Besteleme.....	157
Şiir Okuma ve Kişilik.....	162
Şiir ve Fon Müziği	166
Şiir Okuma ve Piyasa	166
Şiir Okuma ve Çözümleme	167
1. Giriş.....	167
2. Metin	169
3. Çözümleme	174
3.1. Metnin İletişim Boyutu	174
3.2. Kesitleme	177
4. Metnin Biçimsel Özellikleri	184
5. Sonuç-Yargı	185
Öneriler.....	186

11. BÖLÜM

KONUŞMA, İLETİŞİM VE BEDEN DİLİ

Beden Dili Üzerine Birkaç Tespit	190
Söz, Ses, Beden Dili.....	190
Batı-Doğu	191
Yaş-Cinsiyet.....	192
Boşuna	192
Suskunluk Anlarında Konuşmak	193
Beden Dili ve Ulusal Kültür	194
Söz, Ses, Görüntü, Poz ve Davranış	196
İnsan Yüzünün Anatomisi.....	198
Öneriler.....	200
Kaynakça.....	203

1. BÖLÜM

KONUŞMA SANATI

Ne kadar bilersen bil; söylediklerin karşındakinin anladığı kadardır.

Mevlânâ

KONUŞMA SANATI (DİKSİYON) NEDİR?

▪ Tanımlar

- “Konuşulan dilin incelenmesi ve kullanılması; seslerin, sözcüklerin, vurguların, anlam ve heyecan duraklarının hakkını vererek söyleme.”¹
- “Kelime seçimi, söz tarzı, ifade, üslûp.”²
- “Bir şiiri, bir nutku, bir piyesteki rolü; söylemek, okumak tarzını belirten sanat.”³
- “Tiyatro ve benzeri sözlü edebiyat ürünlerinde, dilin müzik karakterini en büyük başarı ile yaşatabilme yeteneği.”⁴
- “Bir dilin ses özelliklerine bağlı olarak, doğru ve güzel seslendirilmesine diksiyon denir.”⁵

1 Türk Dil Kurumu; **Türkçe Sözlük**, 6. Baskı, Ankara; TDK Yayınları, 1974.

2 **Yeni Redhaus Lugati**; Amerikan Bord Neşriyat, İstanbul 1966.

3 Meydan Larousse; C. 111.

4 Akalın, L. Sami; **Edebiyat Terimleri Sözlüğü**, Varlık Yayınları, İstanbul 1966.

5 Baraz, Turhan; **Dil ve Anlatım Bilgisi**, Anadolu Ü. AÖF Yayınları, Eskişehir 1998.

- “Diksiyon (söyleyiş), duygularımızı ve düşüncelerimizi sözle ifade ederken seslerin ve sözcüklerin hakkını vererek; cümleleri doğru, güzel, etkili ve yalın bir biçimde söyleyerek; sesimizi doğru ve düzgün kullanarak; tonlama, durak ve vurgulara dikkat ederek etkili ve güzel bir biçimde seslenme sanatıdır.”⁶
- “Diksiyon, *Lâtince* anlamıyla *söz söylemek* olduğuna göre Türkçede de ‘*demek*’ sözcüğüyle ilgili bulunduğu göz önünde tutulunca ‘*sözün doğru söylenmesi sanatı*’ diye özetlenebilir.”⁷
- “Diksiyon Latince *dictio* ve *distus*; Fransızca *diction* sözcüklerinden gelmektedir. Latince *dictio*, “söz söylerken sözcüklerin seçilmesi, düzeni, aynı zamanda düşünceleri kolaylıkla anlatma yöntemi” olarak tanımlanmaktadır.”⁸
- “Diksiyon söz söyleme sanatıdır. Düzgün ve güzel konuşmanın kaidelerinden bahseder.”⁹
- “Güzel söz söylemek, güzel konuşmak, güzel okumak, nutuk, şiir ve hitabe söylemek, konferans vermek usullerini öğretir.”¹⁰

▪ Sözlü Anlatım ve Diksiyon

Sözlü anlatım (konuşma); temel dil becerilerinden [dinleme, konuşma, okuma, yazma] birisi; temel iletişim zincirinin ikinci halkasıdır. Diksiyon da, sözlü anlatımın (konuşmanın) uygulama aşamasındaki yöntemler bütünüdür.

Diksiyon; her şeyden önce, ‘*söz söyleme sanatı*’ndan çok ‘*sözcüğün söylenmesi*’ biçiminde değerlendirilmelidir. “Çünkü, ‘söz söyleme’yi ancak, sözcüğün iyi ve doğru söylenmesi, üstün bir düzeye yükseltebilir. Sözelimi, hatiplik sanatının başka yönlerinde ustalaşmış kimseler, boğumlanmadan tonlamaya kadar birçok kusurla alkış toplayabilmektedir. Ancak, eğitilmiş bir dinleyici için bu alkışların çoğu yersizdir. Böyle bir durumda, alkışlanan; konuşmanın gerçek gücü değil, dinleyiciye duygu, düşünce, coşku ve belki de eğitim düzeyizliği yönünden yaklaşılmış olunmasıdır. Konuşmaları çok kusurlu kimi solistlerin kendilerini takdim ederken çılginca alkışlanmaları, konuşmalarının dinlenmesinden değil, dinlenmemesindedir.”¹¹

6 Güler, Eser-Hengirmen, Mehmet; **Ses Bilimi ve Diksiyon**, Engin Yayınları, Ankara 2005.

7 Eren, Turgut- Sevin, Nurettin; **Milletlerarası Fonetik İşaretleriyle Konuşma Dilimiz**, MEB Yayınları, İstanbul 1947.

8 Güler, Eser-Hengirmen, Mehmet; a.g.y.

9 Arcan, İ. Galip; **Tiyatroda Diksiyon**: Ankara 1947.

10 Arcan, İ. Galip , a.g.y.

11 Özben, Raif; **Türkçe Diksiyon**, İnkılâp Kitabevi Yayınları, İstanbul 1989.

Herkesin söyleyecek bir 'söz'ü vardır. Ancak, içeriği ne kadar zengin olursa olsun 'söz' iyi anlatılamazsa, dinleyende beklenen etkiyi yaratmaz. Tekdüze bir konuşma, dinleyicinin dikkatini dağıtır, dinleyiciye sıkıcı gelir. Ders boyunca, aynı ses tonuyla, aynı vurguyla konuşan; sesine ezgi katmayan bir öğretmen, *-anlattıkları ne kadar değerli olursa olsun-* öğrencileri gözünü saatten ayırmaya engel olmaz. Onun için konuşma; canlı ve renkli olmalıdır. Bunu gerçekleştirmek için sesin tınısından, sözlerinin arasına espriler, özlü sözler, dizeler, anekdotlar yerleştirmeye kadar pek çok şeye dikkat edilmelidir. Böylece; konuşma, bir müzik gibi yükselir, alçalır ve kendi içinde bir ahenk yaratır. Yani, sözlü anlatım, diksiyon kurallarıyla anlama kavuşur.

- 1980'li yılların sonlarıydı. Derslerden sıkılan bir edebiyat öğrencisiydim. Arka sıralarda, *-biraz farkındalığın, biraz kayıtsızlığın mahcubiyetiyle-* müfredat dışı kitaplardan satır altları çizmekte meşguldüm. Yeni Türk Edebiyatı dersine birgün, yeni bir hocamız gelmişti. 'Aşka gelmesine' gerek kalmaksızın, bazen, hafif esrik oturduğu sandalyede bir bacağına diğerinin üzerinden sallayarak; bazen, kimseyle göz göze gelmeden sınıfın içerisinde dolaşarak; Behçet Necatigil'den, Attilâ İlhan'dan, Hilmi Yavuz'dan, Orhan Veli'den, Ahmet Muhip'ten, Yahya Kemal'den, Cahit Külebi'den şiirler okurdu. Kendine okurdu sanki. Sınıf, çok da umrunda değildi. *"vatan semtinin ormanları kuytuymuş / hüziün ki en çok yakışanmış bize / mesutmuş kendininmiş evleri / solgun bir gül oluyormuş dokununca / bir kadının suya değiyormuş ayakları / aysel git başımdan ben sana göre değilmişim / Fahriye Abla dağları karlı Erzincan'a gidermiş / kamyonlar kavun taşırmış / ne, yıldızlar kaynaşmış gökyüzünde, ne, sevdıyla dolup taşarmış gönüller, Sivas yollarında arabalar dağılır, şoförler sövermiş..."* Derslerde neler anlatıldı, hatırlamıyorum. Mükemmel bir vurgu, tonlama ve ezgiyle, adeta şiirleri besteliyordu. Bir 'ses' aldım hocamdan. Sonraları, hep sevdim şiiri, şiir okumayı... Söze büyü katan şeyin, imge ve seslendirme olduğunu o derslerde fark etmişim. ■

Bir
Ses